Tele2 Sverige AB
Box 62
164 40 Kista
Telephone +46 8 562 640 00
Fax: +46 8 562 642 00
www.tele2.se

31-10-2023, FINAL

Justitiedepartementet
Enheten för domstols- och åklagarfrågor
103 33 Stockholm

Insänt endast via e-post till följande adresser:
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet *Datalagring och åtkomst till elektronisk information* (SOU 2023:22)

Tele2 Sverige AB ("Tele2") har tagit del av betänkandet Datalagring och åtkomst till elektronisk information (SOU 2023:22) ("Betänkandet"), som Justitiedepartementet remitterade den 7 juli, 2023, med dnr. Ju2023/01326. Tele2 får härmed inkomma med följande yttrande.

1. Övergripande synpunkter

Tele2 uppmärksammar att det i Betänkandet saknas en grundläggande och tydlig motivering till Betänkandets förslag att ändra de svenska datalagringsreglerna. Detta är en allvarlig och fundamental brist i Betänkandet. Tas i beaktande alla de negativa konsekvenser av förslaget som uppmärksammas i Betänkandet, skulle det kunna förväntas att utredaren ville avstyrka – snarare än att föreslå – en förändring av de nu gällande datalagringsreglerna.

Utredaren konstaterar bland annat att "den modell av lagring som vi föreslår i vissa situationer kan komma att få en negativ inverkan på de brottsbekämpande myndigheternas förmåga att klara upp brottsligheten". Samtidigt noterar utredaren att "det med våra förslag uppstår en risk för ökat intrång i den personliga integriteten". Vidare anförs att "våra förslag om lagring [kommer] medföra inköp av lagringsmedia och en ökad energikonsumtion i serverhallar där lagringen ska verkställas, vilket kan ha viss påverkan på miljön". Utredaren konstaterar också att "våra förslag kommer att få en viss påverkan i frågan om konkurrens mellan tillhandahållarna" och att "våra förslag kommer att vara kostnadsdrivande för dem som ska verkställa lagringen och de som måste anpassa sina IT-stöd så att tvångsmedelsbeslut ska kunna verkställas." Dessutom noterar utredaren att "våra förslag medför ökade kostnader för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket och SIN" och att "de ökade kostnaderna inte ryms inom ramen för befintliga budgetanslag för respektive myndighet."

Sammanfattat kan således noteras att Betänkandets förslag, enligt utredaren själv, kan förväntas ha negativ inverkan på de brottsbekämpande myndigheternas förmåga att klara upp brott, på den personliga integriteten, på miljön, på konkurrensen mellan operatörer, på operatörernas kostnader och på statsbudgeten. Härvidlag uppstår den grundläggande frågan om för vem eller i vilka sammanhang som Betänkandets förslag av utredaren själv förväntas ha positiv inverkan.

Det enda förhållande som anförs som skäl till Betänkandets förslag är att "det kan finnas anledning att ändra den svenska regleringen med anledning av EU-domstolens praxis från senare tid." Samtidigt uppmärksammar utredaren att "endast ett fåtal stater inom EU [har] infört regler om generell och odifferentierad lagring i syfte att skydda den nationella säkerheten och om riktad lagring i syfte att bekämpa grov brottslighet."

Tele2 Sverige AB
Box 62
164 40 Kista
Telephone +46 8 562 640 00
Fax: +46 8 562 642 00
www.tele2.se

Sverige skulle, om Betänkandets förslag genomfördes, med andra ord tillhöra en mycket begränsad skara av EU-medlemsstater som funnit det nödvändigt att ändra sina nationella datalagringsregler ”med anledning av EU-domstolens praxis från senare tid.” Den absoluta merparten av EU-medlemsländerna har alltså, trots EU-domstolens avgöranden i ett antal fall, hittills valt att *inte* ändra sina nationella datalagringsregler. Mot bakgrund av de negativa konsekvenser för samtliga intressenter som utredaren själv identifierar, och i ljuset av att förväntan på Sverige att anpassa sina nationella datalagringsregler till EU-domstolens senaste praxis måste betraktas som mycket låg, kan det konstateras att Betänkandet inte presenterar några robusta skäl över huvud taget till varför de svenska datalagringsreglerna bör ändras.

I tillägg till de negativa konsekvenser av förslaget som utredaren själv identifierar, uppmärksammar Tele2 *dels* att förslaget på nationell säkerhetslagring är rättsosäkert och inte möter EU-domstolens krav på ”effektiv kontroll”, *dels* att förslaget på riktad lagring skulle leda till att de brottsbekämpande myndigheterna ofta fick tillgång till ofullständiga uppgifter, att uppgifterna skulle riskera att vara felaktiga och att information som skulle kunna vara avgörande för de brottsbekämpande myndigheternas arbete skulle gå förlorad. Riktad lagring skulle också innebära krav på idag icke tillgänglig teknik för filtrering av information. För att riktad lagring över huvud taget skulle kunna genomföras skulle alltså teknisk utveckling först behöva ske, sedan skulle ny teknik behöva implementeras och testas. Riktad lagring skulle alltså ställa krav på lång införandetid, och nya system för riktad lagring skulle, vilket nämnts ovan, med största sannolikhet vara behäftade med flera felkällor och betydande kvalitetsproblem till men för de brottsbekämpande myndigheternas arbete.

Betänkandets expertgrupp lyfter vidare fram att s.k. Noik-leverantörer inte har möjlighet att, utifrån IP-adress, urskilja i vilket geografiskt område (ex. kommun) en elektronisk kommunikation pågår. Detta innebär att Noik-tjänster, över vilka den absoluta majoriteten av den brottsrelaterade elektronisk kommunikationen äger rum, inte skulle kunna omfattas av riktad lagring. Riktad lagring skulle med andra ord inte kunna tillämpas på all elektronisk kommunikation, vilket får betraktas som en allvarlig och grundläggande brist i Betänkandets förslag.

Därutöver noterar Tele2 att ännu en genomgripande förändring av de svenska datalagringsreglerna skulle riskera att leda till nya rättsprocesser och förnyad rättslig prövning av reglerna. Då detta senast skedde i Sverige ogiltigförklarades de svenska datalagringsreglerna i sin helhet genom den s.k. Tele2-domen, vilket i sin tur innebar att den datalagring som tidigare skett i syfte att förse brottsbekämpande myndigheter med uppgifter upphörde, vilket fick stora negativa konsekvenser för de svenska brottsbekämpande myndigheternas arbete.

Mot bakgrund av det ovanstående föreslår Tele2:

- *I första hand* att Betänkandets förslag inte genomförs över huvud taget och att nuvarande datalagringsbestämmelser kvarstår oförändrade.

- *I andra hand* att Betänkandets förslag om riktad och utökad riktad lagring inte genomförs över huvud taget och att förslaget om nationell säkerhetslagring ändras på så sätt att lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter inte omfattas av den nationella säkerhetslagringen.

Tele2s synpunkter på förslaget på nationell säkerhetslagring och på riktad och utökad riktad lagring presenteras i större detalj i det följande.

Tele2 Sverige AB
Box 62
164 40 Kista
Telephone +46 8 562 640 00
Fax: +46 8 562 642 00
www.tele2.se

2. Nationell säkerhetslagring

Avsaknad av effektiv kontroll
Enligt Betänkandet ska Säkerhetspolisen (”SÄPO”) vara den myndighet som ska kunna besluta om nationell säkerhetslagring när läget är sådant att Sverige står inför ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten. Betänkandet konstaterar också att sådana beslut måste vara föremål för effektiv kontroll för att ordningen ska vara förenlig med EU-domstolens praxis. Utredaren anför härvidlag det följande:

> ”Enligt EU-domstolen ska den effektiva kontrollen syfta till en granskning av att förutsättningarna för lagringsskyldigheten är uppfyllda. Eftersom den grundläggande förutsättningen för lagringsskyldigheten är att det föreligger ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten måste kontrollorganet ha möjlighet att göra en egen bedömning av denna fråga.”

Utredarens förslag på process ser sammanfattningsvis ut på följande sätt: Det ska finnas ett offentligt ombud som bevakar enskildas intressen och som har möjlighet att begära överprövning av SÄPO:s beslut om nationell säkerhetslagring. När SÄPO anser att ett beslut om nationell säkerhetslagring ska fattas, ska SÄPO kalla det offentliga ombudet till ett särskilt sammanträde. Företrädare för SÄPO ska vid sammanträdet redogöra för myndighetens överväganden och för det tilltänkta beslutet. Det offentliga ombudet ska ha möjlighet att yttra sig och ställa frågor. Efter att det offentliga ombudet fått möjlighet att framföra sina synpunkter kan SÄPO besluta om nationell säkerhetslagring. Inom viss tid efter att beslutet har meddelats ska det offentliga ombudet ha möjlighet att överklaga SÄPO:s beslut. Det offentliga ombudets överklagande ska lämnas till SÄPO som i sin tur ska underrätta ett ”kontrollorgan” att ett beslut om nationell säkerhetslagring har överklagats.

Enligt utredarens förslag ska kontrollorganet utgöras av ett nytt beslutsorgan inom SIN som ska heta Datalagringsdelegationen, som ska kunna pröva om förutsättningarna för lagringsskyldigheten är uppfyllda, dvs. om hotet mot den nationella säkerheten är sådant att det kan motivera nationell säkerhetslagring och att andra villkor för lagringsskyldigheten är uppfyllda. Om Datalagringsdelegationen inte anser att ett sådant hot föreligger, ska det upphäva SÄPO:s beslut. Om Datalagringsdelegationen finner att det finns förutsättningar för nationell säkerhetslagring, bör det kunna pröva om lagringsskyldigheten är författningsenlig, exempelvis att den endast omfattar sådana uppgifter som får omfattas av lagringsskyldigheten. Prövningen bör också omfatta lagringsskyldighetens proportionalitet i förhållande till det bedömda hotet. Datalagringsdelegationen bör då kunna antingen fastställa eller upphäva lagringsbeslutet.

Härvidlag betonar Tele2 det som utredaren själv uppmärksammar i Betänkandet, nämligen att regeringen i förarbetena till lagen om elektronisk kommunikation (”LEK”) har anfört att ”det bara är Säkerhetspolisen och Försvarsmakten som tillsammans har en helhetsbild när det gäller säkerhetsläget och hotbilden mot Sverige”. Det är denna bedömning som ligger till grund för utredarens förslag att det är SÄPO som ska vara den myndighet som fattar beslut om nationell säkerhetslagring.

Mot denna bakgrund kan emellertid utredarens förslag på så kallad effektiv kontroll starkt ifrågasättas. Sammanfattat bygger ju utredarens förslag på att ett s.k. offentligt ombud i ett första steg ska avfärda SÄPO:s bedömning avseende säkerhetsläget och hotbilden mot Sverige, och att en delegation inom SIN i ett andra steg ska göra samma sak.

Tele2 Sverige AB
Box 62
164 40 Kista
Telephone +46 8 562 640 00
Fax: +46 8 562 642 00
www.tele2.se

I ljuset av att både utredaren och regeringen bedömer att det endast är SÄPO, ensamt eller tillsammans med Försvarsmakten, som ”har en helhetsbild när det gäller säkerhetsläget och hotbilden mot Sverige”, uppstår ju frågan på vilka grunder ett offentligt ombud och en delegation inom SIN ska kunna göra en annan bedömning än SÄPO?

Det får ju uteslutas att det offentliga ombudet och delegationen inom SIN har tillgång till uppgifter eller underrättelser som SÄPO inte har tillgång till (motsatsen får dock betraktas som mycket sannolik). Det synes också helt osannolikt att det offentliga ombudet och delegationen inom SIN skulle anse sig bättre skickade än SÄPO att tolka och analysera den information och de underrättelser som SÄPO väljer att delge det offentliga ombudet och delegationen inom SIN.

Mot denna bakgrund drar Tele2 slutsatsen att det helt saknas grunder för att förvänta sig att ett offentlig ombud och en delegation inom SIN skulle kunna göra ”en egen bedömning” av huruvida ”det föreligger ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten” som skulle kunna skilja sig från SÄPO:s bedömning. I detta sammanhang betonar Tele2 att en bedömning endast kan betraktas som ”egen” om det inom rimlighetens gränser går att förvänta sig att denna egna bedömning avviker från någon ”annans bedömning” – i detta fall SÄPO:s. Någon effektiv kontroll säkerställs således inte i Betänkandet.

Utredarens förslag i denna del kan därmed inte anses förenlig med EU-domstolens krav i fråga om effektiv kontroll.

Missbedömning av lagringsvolymer och användbarhet i fråga om lokaliseringsuppgifter

I Betänkandet föreslås att ”även lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter ska kunna omfattas av ett föreläggande om nationell säkerhetslagring”. Enligt utredaren ska sådana lokaliseringsuppgifter kunna ”avse olika typer av signaleringsuppgifter som genereras i en mobiltelefon eller i ett mobiltelefoninät” och att det exempelvis kan vara fråga om ”periodiska uppdateringar, registrering- och bortkoppling från mobilnätet och andra uppgifter som genererats i syfte att initiera, upprätthålla och avsluta sessioner och tjänster under pågående internetåtkomst.”

Utredaren noterar vidare att sådana signaleringsuppgifter inte omfattas av den lagringsskyldighet som gäller i dag och omfattades inte heller av den tidigare gällande lagringsskyldigheten, men anför samtidigt att ”i praktiken innebär dock våra förslag inte någon större skillnad än dagens reglering för lagring som sker av traditionella tele-operatörer” och att detta ”har sin grund i den teknikutveckling som har ägt rum”.

Utredaren tycks därmed bedöma att ett krav på att lagra t ex signaleringsuppgifter inte skulle innebära ”någon större skillnad” för ”traditionella teleoperatörer”. Denna bedömning är grovt felaktig. Såsom Tele2 har anfört i yttranden till utredaren skulle ett krav på lagring av signaleringsuppgifter medföra att Tele2, och övriga mobiloperatörer, skulle tvingas *dels* att lagra uppgifter som inte lagras idag och som helt saknar relevans för Tele2s och övriga mobiloperatörers ordinarie verksamhet, *dels* att Tele2s och övriga mobiloperatörers totala lagringskapacitet skulle behöva mångdubblas.

Tele2s preliminära beräkningar, som tillställts utredaren, ger vid handen att den volym signaleringsdata som skulle behöva lagras för att uppfylla ett krav på nationell säkerhetslagring skulle vara *flera hundra procent större* än den totala volym data som Tele2 lagrar idag för den svenska verksamhetens samtliga interna och externa syften, och då inklusive den data som Tele2 lagrar för att uppfylla dagens krav på datalagring.

Tele2 Sverige AB
Box 62
164 40 Kista
Telephone +46 8 562 640 00
Fax: +46 8 562 642 00
www.tele2.se

Utredarens bedömning att ett krav på lagring av lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter inte skulle innebära någon ”större skillnad” för ”traditionella tele-operatörer” är således helt felaktigt och går stick i stäv med de tydliga uppgifter som utredaren erhållit från Tele2 och övriga mobiloperatörer under utredningens arbete. I tillägg till en uppenbart felaktig och ogrundad bedömning av konsekvenserna av ett krav på lagring av lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter, kan också de brottsbekämpande myndigheternas förmåga att hantera och extrahera värde ur sådana uppgifterna starkt ifrågasättas.

Förutom att de mycket stora volymerna data i sig skulle innebära en betydande utmaning för de brottsbekämpande myndigheterna och ställa krav på en helt annan process- och bearbetningsförmåga än vad de har idag, skulle de nya uppgifterna vara av rent teknisk natur. Det är synnerligen oklart hur de brottsbekämpande myndigheterna ska kunna extrahera operativt relevanta underrättelser ur en ofantlig mängd nättekniska signaleringsuppgifter.

Tele2 konstaterar härvidlag att utredaren missbedömer såväl konsekvenserna för mobiloperatörerna som de brottsbekämpande myndigheternas behov av lokaliserings-uppgifter som inte är trafikuppgifter, och att utredaren därmed misslyckas med att visa att Betänkandet i denna del är proportionerligt.

Avslutningsvis noterar Tele2 att de brottsbekämpande myndigheterna skulle få tillgång till avsevärt fler och större volymer uppgifter genom nationell säkerhetslagring *även om* sådan nationell säkerhetslagring *inte* skulle omfatta lokaliseringsuppgifter som *inte* är trafikuppgifter. Dessutom konstaterar Tele2 att det vore möjligt att med mindre och relativt enkla justeringar av dagens datalagringsregler säkerställa att de brotts-bekämpande myndigheterna fick tillgång till fler och mer detaljerade lokaliserings-uppgifter *som är* trafikuppgifter. De brottsbekämpande myndigheternas eventuella behov av att bättre kunna identifiera användares geografiska positioner skulle med andra ord kunna tillgodoses med enklare och långt mindre ingripande åtgärder än vad utredaren föreslagit i Betänkandet.

Tele2 noterar också att den nationella säkerhetslagringen som helhet borde vara möjlig att få till stånd genom mindre justeringar i dagens datalagringsregler. Enklast vore att föreskriva att, efter beslut om nationell säkerhetslagring, ”redan datalagrade” trafik- och lokaliseringsuppgifter (som är trafikuppgifter), istället för att gallras ut då lagringstiden för generell datalagring nåtts, under en förlängd tidsrymd skulle föras över till en annan, särskild lagringsyta för nationell säkerhet.

Samtliga dessa förhållanden bekräftar att utredarens förslag i denna del inte är proportionerligt.

3. Riktad lagring

I Betänkandet föreslår utredaren att dagens generella lagring ska ersättas med olika former av riktad lagring. Enligt Betänkandet ska den riktade lagringen dels kunna ske i form av geografiskt/kommunal riktad lagring, dels i form av olika typer av utökad riktad lagring som ska kunna avse avgränsade områden (som ska vara mindre än kommuner), särskilda platser, byggnader, personer och utrustningar.

Tele2 betonar härvidlag att riktad lagring skulle vara väsensskild från dagens generella lagring. Dagens generella lagring, som behovsanpassades genom SFS 2019:497, innebär att alla de i LEK utpekade uppgiftskategorierna sparas för alla användare. Dessa uppgifter bearbetas sedan i operatörernas lagringssystem så att uppgifterna blir sökbara på ett för de brotts-bekämpande myndigheterna relevant sätt.

Tele2 Sverige AB
Box 62
164 40 Kista
Telephone +46 8 562 640 00
Fax: +46 8 562 642 00
www.tele2.se

När en begäran kommer in från de brottsbekämpande myndigheterna görs sedan uppslag i den lagrade datamassan för att hämta ut de efterfrågade uppgifterna.

I praktiken är operatörernas insamling och lagring av data idag generell, men förfrågningarna från de brottsbekämpande myndigheterna och operatörernas sökning och utlämning av efterfrågade uppgifter är differentierade, avgränsade och riktade. I normalfallet är förfrågningarna från de brottsbekämpande myndigheterna och operatörernas uppslag och utlämning av data riktade på samma sätt som föreslås i Betänkandet, det vill säga ur den generellt insamlade och lagrade datamassan tar operatörerna, på de brottsbekämpande myndigheternas beställning, ut uppgifter som relaterar till vissa specifika kommuner, områden, platser, byggnader, personer och utrustningar.

Betänkandets förslag på riktad lagring (inklusive utökad riktad lagring) innebär annorlunda uttryckt att ett system med *generell insamling och lagring men med riktad sökning och utlämning*, ska ersättas med ett nytt system med *riktad insamling och lagring*. Konkret innebär detta att filtreringen av information ska tidigareläggas, så att den inte sker först vid söknings- och utlämningstillfället, utan redan vid insamlings- och lagringstillfället.

Att tidigarelägga filtreringen av information från att ske först vid söknings- och utlämningstillfället till att implementeras redan vid insamlings- och lagringstillfället, skulle medföra en rad nackdelar, inte minst för de brottsbekämpande myndigheterna. Detta har även tydligt uppmärksammats av Betänkandets expertgrupp i expert-gruppens särskilda yttrande.

Obefintlig teknisk lösning och lång implementationstid
En första och uppenbar nackdel med förslaget på riktad lagring är att någon teknisk lösning inte existerar. Såvitt Tele2 är informerat finns det ingen färdig filtreringslösning som kan implementeras redan mellan källsystemen och lagringssystemet. Att filtrera informationen redan vid källsystemen är, såsom nämns ovan, något helt nytt. För Tele2 går det därför inte att definitivt svara på frågan om huruvida riktad lagring i praktiken kan genomföras, och än mindre på vilka sätt. Att det praktiska genomförandet av Betänkandets förslag inte kan eller har bekräftats får betraktas som en grundläggande brist i Betänkandet.

För det fall en teknisk lösning för filtrering redan i insamlings- och lagringstillfället skulle kunna utvecklas, är det oklart dels hur lång tid utvecklingen skulle behöva ta i anspråk, dels hur lång tid som implementationen skulle kräva. Som jämförelse konstaterar Tele2 att utvecklingen och implementationen av det nuvarande datalagringssystemet – som är långt mindre avancerat än det eller de system som sannolikt behövs för att kunna genomföra riktad lagring – tog drygt 1,5 år.

Nya och många felkällor
Såsom nämns ovan innebär dagens lagringsregler att insamling och lagring är generell, men att sökning och utlämning är riktad. Att insamling och lagring är generell innebär att data samlas in och lagras från nätens alla delar, hela tiden. Det innebär i sin tur att den nuvarande lagringsmodellen är okänslig för förändringar i näten. Detta då insamling och lagring sker för hela de *vid var tid aktuella* näten. Sker det en förändring i ett nät mellan dag 1 och dag 2, påverkar detta inte insamlingen eller lagringen av data, eftersom data samlas in och lagras för *hela nätet hela tiden.* Det finns således inga risker för att data från en viss del av nätet inte samlas in eller lagras.

Tele2 Sverige AB
Box 62
164 40 Kista
Telephone +46 8 562 640 00
Fax: +46 8 562 642 00
www.tele2.se

För det fall filtreringen av information tidigareläggs från söknings- och utlämnings-tillfället till insamlings- och lagringstillfället, skulle däremot förändringar i näten skapa stora risker för fel. Detta då en riktad insamling och lagring av uppgifter måste operationaliseras till att gälla vissa specifika och identifierbara delar av nätet, t ex specifika sändare eller specifika celler. Ändras ett nät, t ex att en sändare flyttas eller att uteffekt eller vinkel på en antenn justeras, vilket sker närmast dagligen i ett mobilnät, måste även operationaliseringen av en viss riktad lagring också ändras för att insamlingen och lagringen ska ha avsedd effekt över tid.

Om exempelvis en viss geografisk riktad lagring dag 1 operationaliseras till att avse cell A, B och C, men om nätet ändras dag 2 så att cell C får ett delvis annat täcknings-område och delar av den gamla cell C:s täckningsområde tas över av cell D, måste operationaliseringen av samma riktade geografiska lagring ändras så att den dag 2 avser cell A, B, delar av C och delar av D. En riktad lagring som sträcker sig över en längre tid, t ex 1 år, kan alltså innehålla en mycket stor mängd operationaliseringar. Varje omarbetning av en operationalisering innehåller risker för fel: Operationa-liseringen kan helt eller delvis bli felaktig, och operationaliseringen kan missas i sin helhet. Varje sådant misstag innebär att insamling och lagring vid detta tillfälle är felaktig och att den inte motsvarar den riktade lagringsbeställningen.

Att tidigarelägga filtreringen av information från att ske först vid söknings- och utlämningstillfället till att implementeras redan vid insamlings- och lagringstillfället, innebär således att risken för helt eller delvis felaktig insamling och lagring av uppgifter ökar radikalt. Detta innebär i sin tur både en risk för förlorad förmåga till brotts-utredning och för rättsosäkerhet genom att domar i vilka datalagrade trafik- och lokaliseringsuppgifter utgjort viktig bevisning kan ifrågasättas med hänvisning till bristande kvalitét i åberopade datalagrade trafik- och lokaliseringsuppgifter.

Inkompletta uppgifter

En annan utmaning som delvis relaterar till problemen med nya och många potentiella felkällor, är att riktad lagring, i jämförelse med generell lagring, löper en långt större risk att producera inkompletta uppgifter för de brottsbekämpande myndigheterna. Inkompletta uppgifter kan med riktad lagring uppstå på minst tre sätt:

För det första kan inkompletta uppgifter produceras genom att en viss riktad lagring, som t ex avser en kommun eller en viss plats, över huvud taget inte överensstämmer med ett näts arkitektur, vilket innebär att det inte är praktiskt genomförbart att fullt ut operationalisera den riktade lagringen. Ett alternativ är i denna del förstås att operationaliseringen tillåts leda till överdriven insamling och lagring av uppgifter. En sådan lösning hade emellertid inte varit förenlig med själva grundidén med riktad lagring, som ju är att endast det strikt nödvändiga ska samlas in och lagras.

För det andra kan inkompletta uppgifter produceras genom att de scenarier som beskrivs i avsnittet ovan inträffar, d.v.s. att en operationalisering vid upprepade tillfällen behöver förändras och anpassas till följd av förändringar i nätet, och att en eller flera sådan re-operationaliseringar i praktiken inte kan genomföras på ett sådant sätt att hela det utpekade området täcks in eller att en eller flera sådana re-operationaliseringar genomförs på ett felaktigt sätt. Även i dessa fall föreligger alternativet att re-operationaliseringarna ska genomföras på ett sådant sätt att överdriven insamling och lagring av uppgifter sker, men även i dessa fall vore sådana lösningar föga förenliga med grundidén med riktad lagring.

Tele2 Sverige AB
Box 62
164 40 Kista
Telephone +46 8 562 640 00
Fax: +46 8 562 642 00
www.tele2.se

För det tredje kan inkompletta uppgifter produceras genom att den kommunikation, för vilken uppgifter ska samlas in och lagras, förflyttar sig utanför de delar av ett nät inom vilka riktad insamling och lagring ska ske. Det mest konkreta exemplet är ju att riktad lagring ska avse en viss kommun eller en viss plats, och detta har operationaliserats på så sätt att insamling och lagring ska ske av uppgifter som genereras i cellerna A, B och C. En sådan operationalisering innebär att någon insamling och lagring av uppgifter i andra celler än A, B eller C inte sker. Om en användare rör sig utanför täckningsområdet för cellerna A, B och C, kommer den kommunikation som sker i övriga celler inte att samlas in eller lagras. De uppgifter som vid en sådan riktad lagring kommer att tillgängliggöras de brottsbekämpande myndigheterna kommer att vara bristfällig och inkomplett.

Bortfiltrerade uppgifter kan inte återställas
Ytterligare en grundläggande nackdel med att tidigarelägga filtreringen av information från att ske först vid söknings- och utlämningstillfället till att implementeras redan vid insamlings- och lagringstillfället, är att den information som filtreras bort redan vid insamlingstillfället försvinner helt och inte kan återskapas.

Idag är det inte ovanligt att de brottsbekämpande myndigheterna först begär utlämnande av uppgifter avseende ett visst geografiskt område, men att de efter viss tid begär uppgifter avseende flera, närliggande geografiska områden. Det förekommer också att en operatör upptäcker att ett visst utlämnande har varit för begränsat, och att operatören i den händelsen informerar den brottsbekämpande myndigheten om att utlämnandet borde ha innehållit fler uppgifter och att en korrigering kan ske.

Eftersom dagens datalagringsregler innebär generell insamling och lagring, är det praktiskt möjligt att vidta de nyss beskrivna åtgärderna. Den totala datamassan finns kvar, och nya och bredare uppslag (dock fortfarande riktade) kan göras.

Med ett system för riktad lagring skulle denna möjlighet försvinna. Har riktad lagring operationaliseras på så sätt att insamling och lagring ska ske av uppgifter som genereras i cellerna A, B och C, kommer allt som sker i övriga celler inte att samlas in eller lagras. Skulle den beställande brottsbekämpande myndigheten i efterhand inse att den riktade lagringen borde ha omfattat även cell D, E och F, eller om en re-operationalisering, som varit nödvändig att genomföra till följd av normala driftåtgärder, av misstag har missat att inkludera cell D, E och F, finns det inga praktiska möjligheter att återskapa de uppgifter som genererades i cellerna D, E eller F. De uppgifterna har aldrig samlats in eller lagrats, och de kommer aldrig att kunna göras tillgängliga för de brottsbekämpande myndigheterna. Att det inte kommer att finnas en komplett och heltäckande datamassa att begära riktade sökningar och utlämnanden ur, måste avsevärt förväntas försvåra och begränsa de brottsbekämpande myndigheternas arbete.

Avslutningsvis noterar Tele2 att Betänkandets experter i sitt särskilda yttrande har riktat skarp kritik mot förslaget på riktad lagring. Experternas slutsats i denna del är att förslaget på riktad lagring skulle leda till allvarliga konsekvenser för möjligheterna att bekämpa brott i Sverige.

4. Sammanfattning

Tele2 har i ovanstående avsnitt konstaterat att Betänkandets förslag på nationell säkerhetslagring inte är förenligt med EU-domstolens krav på effektiv kontroll och att utredarens förslag på lagring av lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter inte är proportionerligt.

Tele2 Sverige AB
Box 62
164 40 Kista
Telephone +46 8 562 640 00
Fax: +46 8 562 642 00
www.tele2.se

Tele2 har vidare konstaterat att Betänkandets förslag på riktad lagring, inklusive utökad riktad lagring, kommer att leda till nya och många felkällor, öka risken för inkompletta uppgifter och innebära att bortfiltrerade uppgifter inte kommer att kunna återskapas. Detta får förväntas avsevärt försvåra och begränsa de brottsbekämpande myndigheternas arbete.

På övergripande nivå har Tele2 också konstaterat att utredaren i Betänkandet inte presenterar några robusta skäl över huvud taget till varför de svenska datalagrings-reglerna bör ändras. Detta är en grundläggande och allvarlig brist i Betänkandet.

Mot bakgrund av det ovanstående föreslår Tele2 det följande:

- *I första hand* att Betänkandets förslag inte genomförs över huvud taget och att nuvarande datalagringsbestämmelser kvarstår oförändrade.

- *I andra hand* att Betänkandets förslag om riktad och utökad riktad lagring inte genomförs över huvud taget och att förslaget om nationell säkerhetslagring ändras på så sätt att lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter inte omfattas av den nationella säkerhetslagringen.

*** * ***

Kontaktperson på Tele2
Carl-Johan Rydén
Regleringschef